

ביאורים

כאשר זוכה האדם להיות נקי, הריהו זוכה למדרגה חדשה ומשמעותית.

במשל המפה שבו נעזרנו אתמול, ראינו שלא מפריע לאדם שהמפה המונחת על השולחן אינה מצוחצחת ממש, כאילו הרגע יצאה מהכביסה, ולכן הוא אינו מנקה אותה לאחר שספגה מעט אבק וקיבלה קצת גוון אפורי. אלא שכל זה נכון רק כאשר המפה משמשת אותו ואת בני ביתו בלבד.

כאשר ישמע האדם שצפוי להגיע אליו אורח חשוב, או שהמלך רוצה שהוא יביא לו את המפה לארמון, הוא ירוץ לכבס את המפה. בשביל תפקיד כזה של שירות בארמון המלך, צריך מפה מצוחצחת, ללא כתם אבק, אפילו קל שבקלים.

כאשר זוכה האדם למדרגת הנקיות, הוא מחדש בעצמו תכונה שמאפשרת לו להיכנס לארמון של המלך. ומעתה, משעה שראוי האדם להיכנס ל'ארמון' ולראות את פני המלך, הריהו דבק בבואר עולם, וכל אישיותו מתעלה ומתרווממת.

הדבקות בה', המתאפשרת בעקבות הנקיות שרכש האדם, נותנת לאדם את האפשרות לבטוח בה', ולדעת שמעתה והלאה ה' ישמור עליו, כמו שמצאנו אצל דוד המלך, עליו השלום. כשאדם קרוב למלך, הוא יודע שהמלך ישמור עליו. כך גם מי שנדבק בבואר עולם יכול לבטוח בו שהוא יגן עליו מכל רע.

הרחבות

• נקיות חיובית

ומתיר לעצמו הדברים שיוכל למצא בהם פְּדֵי הַטְּעָאָה. הרמח"ל מדגיש את ביטויה של הנקיות בפרטי מצוות הלא תעשה. ישנו ביטוי לנקיות גם במצוות העשה. הרב קוק מציין, שבמצוות רבות נמצאו דרכים שבהן יכול האדם, על פי דין תורה, להפקיע מעצמו את החיוב. "המכיר ערך המצוות ותכליתן הנשגבה וחפץ בהן באמת" לא יעגל פינות' ויחפש לעצמו דרכי מילוט, אלא יכניס עצמו לחיוב. אולם מי שעדיין לא הגיע לאותו מקום נפשי העומד ביסודה של הנקיות - ינצל את ה'פתח' שנוצר עבורו.

דוגמה לכך היא מצוות מעשר. כדי להתחייב במעשר צריך שהפירות יוכנסו דרך דלת הבית, ועל כן המכניס דרך הגג וכדומה, אינו מתחייב במעשר. ומסביר הרב קוק, שבגלל מעלתה של מצוות מעשר - "שהיא מצוה הראשית המחזקת את כל אושר הכלל כולו, בהיותה לברית בין המיוחדים לעבודת ה' - שבט הלוי ובין העם כולו, דאגה החכמה האלוקית ביותר שתהיה נעשית על פי רוח נדיבה המכרת את ערכה הגדול... למען תגיע הרגשת העושה לעשות המצוה מיקרת רוח ונפש נדיבה, שבזה תצא אל הפועל תכליתה להשלים את הכלל כולו כחפץ האדון ה' יתברך" [עין איה ברכות ב, ו, יב].

והנה על מדה זו היה דוד שמה בעצמו ואומר (תהלים כו, ו), "אַרְחֵץ בְּנִקְיוֹן כְּפִי וְאַסְבְּבָה אֶת מַזְבֵּחַךָ ה'", כי באמת רק מי שיִּנְקָה לְגִמְרֵי מִכָּל נִדְנֹד חֲטָא וְעוֹן, הוא הראוי ליראות את פני המלך ה', כי זולת זה אין לו אלא לבוש ולהכלם מלפניו, וכמאמר עזרא הסופר, (עזרא ו, ט), "אֱלֹהֵי בְשָׂתֵי וּנְכַלְמָתֵי הַלְהִים אֱלֹהֵי פָנֵי אֱלֹהֵי".

והנה ודאי כי מלאכה רבה היא לאדם להגיע אל שלמות המדה הזאת, כי העברות הנפרדות וידועות קלות הם ליִשְׁמֹר מהם, פִּינֹן שְׁרַעְתֶּם גְּלוּיָה אֶף הַדְּקֻדָּק הַזֶּה הַמְצַטְרֵף לְנִקְיֹת הוא הקשה יותר, כי הוראת ההתר מְכַסֶּה על החטא, וכמו שכתבתי.

והוא פִּעֲנִין מֵה שְׁאֲמָרוּ זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה (עייני עבודה זרה יח ע"א), "עֲבֹרֹת שְׁאֲדָם דֵּשׁ בְּעֵקְבֵי סוּבָבוֹת אוֹתוֹ בְּשַׁעַת הַדִּין", ועל דרך זה אָמְרוּ זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה (בבא בתרא קסה ע"א), "רָבִם בְּגִזְל, וּמְעוּסָם בְּעֵרִיּוֹת, וְכָלֵם בְּאֵבֶק לְשׁוֹן הָרַע", כי מפני רב דקותו כל בני אדם נכשלים בו במה שאין מכירים אותו.

וְאָמְרוּ (עייני איכה רבה פתיחתא ל) זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה, שְׁדוּד הָיָה נִזְהָר וּמִנְקָה עֲצָמוֹ נִקְיוֹן גְּמוּר מִכָּל אֱלֹהֵי, וְעַל כֵּן הָיָה הוֹלֵךְ לְמִלְחָמָה בְּבִטְחוֹן חֶזֶק וְהָיָה שׂוֹאֵל (תהלים יח, לח), "אַרְדּוּף אוֹיְבֵי וְאֲשִׁיגֵם וְלֹא אֲשׁוּב עַד פְּלוֹתָם", מה שלא שאלו יהושפט, אסא וחזקיהו, לפי שלא היו מְנַקִּים כָּל כָּף, והוא מה שְׁאֲמָרוּ הוּא עֲצָמוֹ בְּתוֹף דְּבָרָיו (שם פסוק כא), "יִגְמְלֵנִי ה' כְּצַדִּיקי כְּבָר־יְדֵי יֹשִׁיב לִי". וְאָמַר עוֹד (שם פסוק כה), "וַיֵּשֶׁב ה' לִי כְּצַדִּיקי כְּבָר יְדֵי לִנְגֹד עֵינָיו", והוא הבר והנְקִיּוֹן הַזֶּה שֶׁזְּכָרְנוֹ, וְאִז חָזַר וְאָמַר (שם פסוק ל), "כִּי בָךְ אֲרַץ גְּדוּד" וגו' "אַרְדּוּף אוֹיְבֵי וְאֲשִׁיגֵם" (שם פסוק לח). והוא עֲצָמוֹ אָמַר עוֹד (שם כד, ג-ד), "מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְיָמִי יִקּוּם בְּמִקּוֹם קִדְשׁוֹ נְקֵי כַפָּיִם וְבָר לִבִּי".

וְאָמְנִים וְדָאֵי שֶׁהַמְדָּה הַזֹּאת קָשָׁה, כִּי טִבֵּעַ הָאָדָם חֲלָשׁ וְלָבו נִפְתָּה עַל נִקְלָה־וּמְתִיר לְעֲצָמוֹ הַדְּבָרִים שִׁיּוּכַל לְמַצֵּא בָהֶם פְּדֵי הַטְּעָאָה, וּבְנִדְאֵי שְׁמִי שֶׁהַגִּיעַ לְזֹאת הַמְדָּה, כְּבָר הַגִּיעַ לְמַדְרָגָה גְּדוּלָה, כִּי בְּפָנֵי מְלַחְמָה חֶזֶק עֵמֵד וְנִצַּח. וְנִבּוּא עֲתָה לְבָאָר פְּרֻטֵי הַמְדָּה הַזֹּאת.

גודל מדרגת הניקיון

